

Založení oltáře sv. Kříže v katedrálním kostele v Litomyšli ve světle notářského instrumentu z roku 1417. Pramenná edice

Pavel Krafl

Univerzita Konstantína Filozofa
Kontaktní e-mail: paotk@seznam.cz

The Foundation of the Altar of the Holy Cross in the Cathedral Church in Litomyšl According to Notarial Instrument from 1417. Source Edition

Abstract:

The aim of the article is to present deeds relating to the foundation of the Altar of the Holy Cross in the cathedral church in Litomyšl. The main source on the topic is an original deed issued by Šimon of Prague, vicar general and officialis of the Bishopric of Litomyšl, dated 27 November 1417, written by the public notary Havel Duchek of Lysá. The document is deposited in the State District Archives in Svitavy, seated in Litomyšl, under inventory number 34. In 1397, Jan, called Mladeč of Branná, bequeathed the sum of one hundred schock of groschen to the cathedral church in Litomyšl for the foundation of a new altar for the salvation of his soul. He was already ill by this time. On 16 June 1402, Bishop of Litomyšl Jan IV. Železný issued a deed which created a new altar benefice in the cathedral church in Litomyšl. Jan Mladeč had already passed away. The executors of his last will were Bishop of Litomyšl Jan IV. Železný and Petr and Přibík, brothers of Hrochův Týnec, otherwise from Chroustovice. This follows from a joint deed issued by all three on 18 April 1405. The conditions to be met by the holder of the altar benefice were laid down therein. He was to perform his duties personally or through another suitable priest, and a statement is made on precisely how many masses were to be celebrated during the week. The study is accompanied by an edition of four deeds relating to the foundation of the altar: a deed of 16 June 1402, a deed of 18 April 1405, a notarial copy of both deeds drawn up on 16 May [1405, 1406 or 1408], and a notarial copy of the latter deed drawn up on 27 November 1417.

Keywords: notarial instrument; altar; foundation; cathedral church; Litomyšl bishopric; source edition; Middle Ages; Kingdom of Bohemia

Klíčová slova: notářský instrument; oltář; fundace; katedrální kostel; Litomyšlské biskupství; pramenná edice; středověk; České království

DOI: 10.14712/2464689X.2024.21

Běžnými se ve středověku staly odkazy kostelu či klášteru motivované zbožnou snahou dosáhnout spásy duše. Takto byla zakládána nová beneficia. Založení beneficia má právní rámec, tematika je předmětem zájmu historické kanonistiky, tedy dějin kanonického práva. Cílem statě je představit a edičně zpřístupnit čtyři listiny související se založením oltáře sv. Kříže v katedrálním kostele v Litomyšli. Hlavní pramen k tématu představuje listina bakaláře dekretů Šimona z Prahy, generálního vikáře in spiritualibus a oficiála litomyšlského biskupství, z 27. listopadu 1417, která je současně kvaziinstrumentem veřejného notáře Havla Duchka z Lysé, jak je u listin oficiálů obvyklé.

Havel Duchkův byl klerik pražské diecéze a veřejný notář z moci císařské. Listina je uložena ve Státním oblastním archivu Hradec Králové – Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli.¹ Regestově je zpřístupněna v devátém svazku regestového katalogu z doby Václava IV.² Předmětné jsou dále dvě listiny litomyšlského biskupa Jana (a případně dalších vydavatelů), první z 16. června 1402³ a druhá z 18. dubna 1405,⁴ podle RBMV IX. přímo inzerované do listiny z roku 1417, což není pravda, jak následně vyvodíme. Diplomatický popis notářského instrumentu z roku 1417 podal ve své stati o listinách týkajících se Jana Železného a Litomyšle Petr Sedláček,⁵ který již také poukázal na to, že mezi listinami z let 1402 a 1405 a listinou z roku 1417 je mezistupeň v podobě další listiny.⁶

Panoš Jan řečený Mladeč z Branné ve svém posledním pořízení roku 1397 odkázal pro spásu své duše litomyšlskému katedrálnímu kostelu částku sto kop grošů určenou pro nový oltář. V té době byl nemocný. Jeho vztah k litomyšlskému katedrálnímu kostelu je dán tím, že byl součástí dvora litomyšlského biskupa Jana IV. Železného.⁷ Jak je patrné z listinného materiálu, příslušel do pražské diecéze, nemohl tedy být z Branné na Šumpersku, jak se uvádí v RBMV IX.⁸ Pravděpodobně mohl pocházet z Horní Branné (?), která se nachází u Jilemnice a Vrchlabí.⁹ Dne 16. června 1402 vydal litomyšlský biskup Jan IV. Železný listinu, kterou eriguje nové oltářnické beneficium v katedrálním kostele v Litomyšli.¹⁰ Jan řečený Mladeč z Branné již byl po smrti, a tak bylo naplněno jeho poslední pořízení, kterým pro svoji spásu a pro spásu svých předků a rodičů odkázal sto kop grošů na nový oltář v katedrálním kostele v Litomyšli. Nejednalo se o písemný testament, což je uvedeno v biskupově listině. Jako budoucího oltářníka vybral klerika pražské

¹ Státní oblastní archiv Hradec Králové – Státní okresní archiv Svitavy, Archiv města Litomyšle, inv. č. 34. – K veřejným notářům a k pojmu notářský instrument viz KRAFL, P. *Dějiny církevního práva v českých zemích ve středověku*. Ius canonicum mediaevali, volumen 3a. Košice: Viena, 2023, s. 129–131.

² BLECHOVÁ, L. – SEDLÁČEK, P. – VEČERĚ, V. (eds.). *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. (1378 Dec.–1419 Aug. 16.)*. Vol. IX. *Fontes Archivi publici Zámorsk et Archivi parochialis Glacensis*. Praha: Institutum historicum Academiae scientiarum Rei publicae Bohemicae, 2020, č. 122, s. 127–128 (=RBMV).

³ RBMV IX., č. 61, s. 81.

⁴ RBMV IX., č. 70, s. 87–88.

⁵ SEDLÁČEK, P. Listinný materiál ke vztahu Jana Železného a města Litomyšle. *Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd (history and didactics of history)*, 2018, roč. 32, č. 1, s. 25–38, o listině s. 33–35.

⁶ *Tamtéž*, s. 33.

⁷ Příloha č. 1, 2.

⁸ RBMV IX., s. 138.

⁹ SEDLÁČEK, A. *Místopisný slovník historický Království českého*. Praha: Argo, 1998, s. 56.

¹⁰ Příloha č. 1.

diecéze Václava Hrušku z Březnice, který působil jako generální prokurátor litomyšlské konzistoře.¹¹ Vykonavateli jeho poslední vůle se měli stát Petr a Přibík, bratři z Týnce¹² neboli z Chroustovic, a Jindřich a Jan, bratři z Chlumu. Biskup v listině sám vystupuje jako spoluvykonavatel poslední vůle Jana Mladeče z Branné. Z moci biskupské erigoval oltář svatého Kříže Pána našeho spasitele, ke kterému připojil uvedený příjem a Václava Hrušku konfirmoval k oltáři.

Vykonavateli jeho poslední vůle se nakonec stali litomyšlský biskup Jan IV. Železný a Petr a Přibík, bratři z Týnce jinak z Chroustovic, jak vyplývá ze společné listiny všech tří jmenovaných z 18. dubna 1405. Po smrti Jana Mladeče z Branné biskup Jan Železný sumu sto kop grošů v hotovosti předal Petrovi a Přibíkovi, když za ni byl zakoupen příjem s ročním úrokem deseti kop grošů váznoucích na domech a polnostech a jiných nemovitostech poddaných v Hrochově Týnci. Oltář byl v litomyšlském katedrálním kostele umístěn „retro chorum canonicorum“. Jan Mladeč byl u něho pohřben.¹³

V listině je podán jmenovitý soupis poddaných, na kterém částka ročního úroku měla váznout. Kosořin měl platit čtrnáct grošů, Pavel osm grošů, Jan Chřápek devětadvacet grošů, Váchal osmatřicet grošů, mlynář Havel osmačtyřicet grošů, krejčí Jiří šestnáct grošů, Aichoš dvačtyřicet grošů, jiný Havel dvačtyřicet grošů, Tomáš šestadvacet grošů, Koník osm grošů, Zdeník čtrnáct grošů, nejmenovaný učitel tři groše, Máčová šest grošů a nakonec Blahůtek šest grošů. Uvedenou částku měl každý z nich platit dvakrát ročně, v obvyklé termíny na sv. Jiří a na sv. Havla.¹⁴

Petr a Přibík z Týnce jinak z Chroustovic uvedené poddané k oltáři předali, aniž by si pro sebe vyhrazovali jakákoliv práva (jako vlastníci po přechodnou dobu), včetně výběru královské berně a pravomoci ohledně tří závažných zločinů, totiž znásilnění panny, vraždy a zhárství, které měli řešit zmínění komisaři (tj. vykonavatelé poslední vůle). Jinak poplatní lidé oltáře měli spadat pod jurisdikci vesnického rychtáře, kterého jmenují Petr a Přibík a jejich dědici, a který měl konat ve prospěch oltáře za porady komisařů. Pokuty za přestupky měly připadnout na ornáty pro celebrování na oltáři. Pokud oltářník nemohl vybrat platy ze svých poddaných, měl právo je vybrat na jiných majetcích Petra a Přibíka, vsích a držbách kdekoliv situovaných, k čemuž se bratři Petr a Přibík dobrovolně uvolili a zavázali své dědice, včetně výběru platu s využitím církevního trestu. Petr a Přibík si vyhradili, že ve lhůtě do šesti let mohou platy vykoupit a za sumu sto kop grošů zajistit pro oltářníka plat z jiných statků. Toto přenesení k jinému platu by bylo ošetřeno opatrem v Podlažicích a Zdislavem ze Šternberka jinak ze Zaječic, nebo kýmkoliv jiným, kdo by v Zaječicích seděl.¹⁵

Pro oltářníka byly stanoveny podmínky, které musí splňovat. Měl vykonávat povinnosti související s oltářnickým obročím osobně nebo skrze jiného vhodného kněze. Měl mít vyšší svěcení. Pokud byl klerik prezentován k oltáři bez příslušného svěcení, měl je do roka

¹¹ Jako generální prokurátor je doložen k roku 1400; BERÁNEK, K. – BERÁNKOVÁ, V. (eds.). *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. (1378 dec.–1419 aug. 16.)*. Vol. V. *Fontes Archivi Nationalis, Pars I. Litterae monasteriorum*, Fasc. 2. Praeae: Scriptorium, 2007, č. 701, s. 46.

¹² Jedná se o Hrochův Týnec situovaný u Chrudimi. SEDLÁČEK, A. *Místopisný slovník*, s. 912.

¹³ Příloha č. 2.

¹⁴ Příloha č. 2.

¹⁵ Příloha č. 2. Stručně též SEDLÁČEK, P. Listinný materiál, s. 34.

získat, jinak obročí ztratil ipso facto, pokud nevznikla legitimní překážka, kterou mohla být skutečnost, že svěcení neprobíhala. V jeden týden musel oltářník odsloužit tři mše, jednu v neděli, v pondělí requiem, v pátek nebo v jiný den mše o sv. Kříži, v druhý týden čtyři mše, totiž jednu v neděli, v pondělí requiem za zemřelé a speciálně za fundátora, v pátek mše o sv. Kříži a v sobotu mše o Panně Marii. Po celý rok pak v liché či sudé týdny měl celebrovat tři nebo čtyři mše. Pokud některá ze mší nebyla odsloužena oltářníkem osobně nebo v zastoupení jiným knězem, měl držitel obročí zaplatit pokutu jednoho groše ve prospěch chudých. Oltářník se měl dohodnout s kustodem litomyšlského katedrálního kostela ohledně vína a hostií a také ohledně světla, které si ovšem měl zajistit sám, pokud mohl. Oltářník byl povinován účastnit se procesí o slavnostních svátcích a o nedělích, a dále nešpor v katedrálním kostele.¹⁶

Patroni oltáře se dohodli na primárním hlase litomyšlského biskupa Jana Železného a jeho nástupců, sekundárním hlase Jindřicha a Jana, sirotků Václava Lacenboka řečeného z Chlumu a terciálním hlase Petra a Přibíka z Týnce a jejich dědiců. Pokud při výběru prezentovaného klerika zazněly dva odlišné návrhy, měl být vybrán klerik, ke kterému by se byl přiklonil litomyšlský biskup. Petr a Přibík z Týnce požádali hlavního komisaře testamentu, tedy litomyšlského biskupa, aby roční úrok deseti kop grošů vtělil novému oltáři, což biskup Jan Železný učinil a uvedený příjem potvrdil pro Václava řečeného Hruška.¹⁷

Dne 16. května neurčeného roku se oltářník Václav Hruška z Březnice dostavil k oficiálovi a generálnímu vikáři litomyšlského biskupství Jindřichovi s žádostí o vyhotovení ověřeného opisu obou výše popsanych listin, tedy listiny litomyšlského biskupa Jana Železného z 16. června 1402 a společné listiny biskupa Jana Železného a Petra a Přibíka z Týnce z 18. dubna 1405. Oficiál a generální vikář Jindřich listiny důkladně prohlédl a nařídil písaři akt litomyšlské konzistoře Šimonovi z Prahy, aby vyhotovil ověřenou kopii listin. Šimon z Prahy, který byl tehdy veřejným notářem,¹⁸ sepsal notářský instrument, do kterého byly obě listiny transsumovány v pořadí listina z roku 1405 a listina z roku 1402. Uvedeni jsou svědci tohoto pořízení, kterými byli dva plebáni z olomoucké diecéze, a sice Vít, farář v Dolních Věstonicích na Znojemsku, a Jakub, farář v Mostkovicích na Prostějovsku, veřejný notář Martin Swene z Žatce jinak z Litomyšle¹⁹ a Mikuláš, kantor z Poličky. Všichni byli prokurátory kauz litomyšlské konzistoře. Je třeba zdůraznit, že oficiál a generální vikář Jindřich není vydavatelem listiny (není zde intitulace s jeho jménem v nominativu a příslušný přísudek s dispozitivním slovesem v první osobě). Oficiál Jindřich vystupuje pouze jako úřední osoba, která nařídila vyhotovit ověřený notářský opis.²⁰

Text notářského instrumentu (dochovaný v transsumptu, jak vyplývá níže) je neúplný, chybí úvodní pasáž s datovací formulí s přesným datem včetně hodiny a přesného místa

¹⁶ Příloha č. 2.

¹⁷ Příloha č. 2.

¹⁸ NUHLÍČEK, J. *Veřejní notáři v českých městech, zvláště v městech pražských až do husitské revoluce*. Praha: Scriptorium, 2011, s. 317, č. 1251.

¹⁹ KRAFL, P. (ed.) *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. (1378 dec.–1419 aug. 16.)*. Vol. VII. *Fontes Archivi terrae Moraviae Brunae*. Praeae: Institutum historicum Academiae scientiarum Rei publicae Bohemicae, 2010, č. 290, s. 159; NUHLÍČEK, *Veřejní notáři*, s. 257, č. 791 a 792.

²⁰ Příloha č. 3.

jednání, jak je u notářských instrumentů obvyklé, a chybí závěrečná část, totiž odstavec s podpisem notáře. Ze závěrečné druhotné datovací formule, která je ve standardních notářských instrumentech vždy v redukované podobě a odkazuje na úvodní datovací formuli, se alespoň dozvídáme, že k vyhotovení instrumentu došlo v litomyšlské konzistoři dne 16. května.²¹ Je tedy třeba určit, v kterých letech listina mohla vzniknout. Veřejný notář Šimon z Prahy, původce instrumentu, je jako písař akt litomyšlské konzistoře doložen i k roku 1406,²² k roku 1417 již byl oficiálem a generálním vikářem litomyšlské diecéze.²³ Dolním mezníkem pro časové zařazení notářského instrumentu Šimona z Prahy je 18. duben 1405, kdy byla vydána druhá z transsumovaných listin. U oficiála a generálního vikáře Jindřicha je uveden i jeho úřad probošta lanškrounského kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Kladsku. Listina představuje jediný doklad o působení probošta Jindřicha v úřadech oficiála a generálního vikáře litomyšlského biskupství. Dolním mezníkem pro vydání notářského instrumentu je konec působení Jindřicha v úřadě probošta lanškrounského kláštera. Jako bývalý probošt je uveden v listině z 5. července 1409 vydané papežským auditorem v Cividale de Friuli.²⁴ Naposledy je zmíněn s titulem probošta v listině papežského auditora vydané v Luce 13. července 1408.²⁵ Na podzim 1406 působil v úřadě oficiála litomyšlského biskupství Jan z Kolína, který 30. října 1406 nařídil transsumovat listinu o rozdělení majetků litomyšlského biskupa a tamní katedrálí kapituly. V téže listině (která je notářským instrumentem nám již známého Šimona z Prahy) je uveden Jindřich jen jako probošt kláštera v Lanškrouně.²⁶ Následně mistr Jan z Kolína vystupuje jako oficiál litomyšlské kurie ve svědečné formulí listiny z 7. června 1407.²⁷ Přinejmenším v období od 30. října 1406 do 7. června 1407 byl tedy oficiálem Jan z Kolína, tím je vyloučeno datum 16. květen 1407. Dne 15. května 1409 vydal listinu generální vikář a oficiál litomyšlského biskupství Jan z Řepníků, jinak děkan ve Vysokém Mýtě, která je současně notářským instrumentem Martina Adamova z Žatce.²⁸ Nelze předpokládat, že by den poté konal jiný oficiál. Z vymezeného období let 1405–1409 nám zbývají roky 1405, 1406 a 1408. Vznik instrumentu lze určit k 16. květnu [1405], 16. květnu [1406] nebo 16. květnu [1408].

²¹ Příloha č. 3.

²² KOPIČKOVÁ, B. (ed.) *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. (1378 dec.–1419 aug. 16.)*. Vol. IV. *Fontes Archivi publici Olomucensis et Opaviensis*. Praeae: Academia scientiarum Bohemoslovaca, 1989, č. 530, s. 222–223. Soupis dalších instrumentů Šimona z Prahy viz NUHLÍČEK, *Veřejní notáři*, s. 317, č. 1251.

²³ Příloha č. 4.

²⁴ KRAFL, P. – MUTLOVÁ, P. – STEHLÍKOVÁ, D. *Řeholní kanovníci sv. Augustina v Lanškrouně. Dějiny a diplomatár kláštera*. Práce Historického ústav AV ČR, řada B Editiones, sv. 7. Praha: Historický ústav, 2010, s. 254, č. 49, řádek 30a.

²⁵ KRAFL – MUTLOVÁ – STEHLÍKOVÁ, *Řeholní kanovníci*, s. 245, č. 48, řádek 23a, 32a.

²⁶ RBMV IV., č. 530, s. 222–223.

²⁷ KOPIČKOVÁ, B. (ed.) *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. (1378 dec.–1419 aug. 16.)*. Vol. VI. *Fontes Archivi publici Litomericensis*. Litomericiis – Praeae: Státní oblastní archiv v Litoměřicích, Scriptorium, 2013, č. 152, s. 64 (na základě opisu z 18.–19. stol.). – K osobě Jana z Kolína HLEDÍKOVÁ, Z. *Úřad generálních vikářů pražského arcibiskupa v době předhusitské*. Praha: Universita Karlova, 1971, s. 132, č. 26.

²⁸ RBMV IX., č. 87, s. 100–101; zde se mylně píše o instrumentu veřejného notáře Martina z Budče. V originále listiny SOA Hradec Králové – SOkA Svitavy, Archiv města Litomyšle, inv. č. 30 je uveden jako její původce Martinus Ade [de] S[a]jcz. K jeho osobě NUHLÍČEK, *Veřejní notáři*, s. 257, č. 791.

Držba úřadu oficiála a generálního vikáře ze strany uvedeného Jindřicha, který byl současně proboštem kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Lanškrouně,²⁹ je neobvyklá. Spojení proboštského úřadu kanonie a centrálních úřadů biskupství je ojedinělou záležitostí, svědčí o významu uvedeného kláštera a konkrétně jmenovaného probošta v rámci teritoriálně nevelké litomyšlské diecéze. Pro české diecéze období středověku neobvyklé spojení bylo možné snad i díky tomu, že klášter podléhal jurisdikci diecézního biskupa, nebyl součástí exemptního řádu, kde byl představený pod jurisdikcí cizího řádového představitele.³⁰

Dne 27. listopadu 1417 se Václav Hruška dostavil do litomyšlské konzistoře znovu. Uveden je tentokrát nejen jako oltářník sv. Kříže v katedrálním kostele v Litomyšli ale též jako plebán v Dřevčicích ležících poblíž Brandýsa nad Labem na území pražské diecéze. Předložil notářský instrument z 16. května [1405, 1406 nebo 1408], požádal o jeho přečtení a žádal o vyhotovení jeho ověřeného opisu, a to s použitím oficiálové autority. Bakalář dekretů Šimon z Prahy, protentokrát generální vikář a oficiál litomyšlského biskupství, mu vyhověl a nechal veřejného notáře Havla Landu neboli Havla Duchkova z Lysé, který byl klerikem pražské diecéze a veřejným notářem z autority císařské, vyhotovit listinu. Tentokrát se jedná o kvaziinstrument, tedy smíšenou formu listiny, která spojuje prvky klasické listiny a notářského instrumentu. Má tedy svého vydavatele, kterým je Šimon z Prahy jako generální vikář in spiritualibus a oficiál litomyšlského biskupství, který listinu pečetil pečeti olomouckého oficialátu, a dále obvyklý pořad listinných formulí odlišný od klasického notářského instrumentu. Sepsal ji uvedený veřejný notář, který připojil své notářské znamení a notářský podpis. Vyhotovení notářského instrumentu dne 27. listopadu 1417 byli přítomni jako svědci Vavřinec, plebán z Honbic ležících u Chrudimi, Bušek, plebán v Radhošti situované u Vysokého Mýta, Mikuláš řečený Kantor, prokurátor litomyšlské konzistoře, a Jan řečený Mišur, soudní sluha.³¹

Jak naznačuje narace listiny z let [1405, 1406 nebo 1408], cílem Václava Hrušky bylo opatřit si ověřený opis pro případ ztráty dokumentů. Z listiny ani z jiných souvislostí nevyplývá, že by jej potřeboval pro nějaké konkrétní jednání. Listinou z 1417 získal ověřený opis opírající se o dvojí autoritu, autoritu veřejného notáře oprávněného k vyhotovení opisu a k tomu autoritu biskupského oficiála.

V devátém svazku registového katalogu z doby Václava IV. je notářský instrument z 27. listopadu 1417 zaznamenán pod číslem 122. Prostřední listina, kterou jsme zařadili do let [1405, 1406 nebo 1408], u tohoto registu při popisu vložených listin není datována. Jako její vydavatel je mylně uveden Jindřich, probošt kláštera v Lanškrouně, oficiál a generální vikář biskupství v Litomyšli,³² který pouze vydal pokyn veřejnému notáři z konzistoře k vyhotovení ověřeného opisu, jak jsme vyvodili. Tato listina z 16. května [1405, 1406 nebo 1408] v RBMV IX. jako samostatná položka (číslo) zcela absentuje. U listiny z 16. června 1402 je chybně uvedeno, že je inzerována do listiny generálního vikáře

²⁹ Blíže k osobě probošta Jindřicha viz KRAFL – MUTLOVÁ – STEHLÍKOVÁ, *Řeholní kanovníci*, s. 66–68.

³⁰ *Tamtéž*, s. 40.

³¹ Příloha č. 4.

³² RBMV IX., č. 122, s. 127.

a oficiála Šimona z Prahy z 27. listopadu 1417,³³ to samé je chybně uvedeno u listiny z 18. dubna 1405,³⁴ správně má být uvedeno, že jsou vloženy do listiny z 16. května [1405, 1406 nebo 1408].³⁵

Shrnutí a závěr

Listiny jsou dokladem vzniku oltářnického benefícia v prostředí litomyšlské diecéze. Naznačují fáze vzniku od vyjádření poslední vůle ze strany nemocného familiáře litomyšlského biskupa Jana řečeného Mladeč z Branné, který se snažil zajistit si spásu své duše a odkázal sumu sto kop grošů pro nový oltář v katedrálním kostele v Litomyšli. Je patrný postup vykonavatelů jeho poslední vůle. Jasně je vymezen příjem pro oltářnické obročí, který byl zakoupen ve vsi jednoho z exekutorů, s přesným výčtem poddaných a výše úroku, který byli povinováni ve dvou ročních termínech platit držitelé oltářnického obročí. Stanovena je jurisdikční příslušnost těchto poddaných oltáře. Krom toho byla určena pravidla pro výběr klerika pro obročí, pokud by se držitelé patronátního práva na kandidátovi neshodli. Jan Mladeč z Branné vybral prvního držitele obročí, kterým se měl stát Václav Hruška z Březnice. Pomocí uvedených listin máme doloženo, že Václav Hruška byl držitelem oltářnického obročí sv. Kříže v katedrálním kostele v Litomyšli přinejmenším v letech 1402–1417, a zřejmě i v dalších letech.

Z diplomatického hlediska se jedná o dvě klasické listiny (1405, 1402), které jsou transsumovány do notářského instrumentu (1405, 1406 nebo 1408) a tento notářský instrument je transsumován do kvaziinstrumentu, konkrétně do listiny litomyšlského oficiála a generálního vikáře, která je současně notářským instrumentem (1417). Dosud nebyla jasně určena struktura dochovaného originálu listiny z roku 1417, což souvisí s tím, že vložený notářský instrument někdy z let [1405, 1406 nebo 1408] není veřejným notářem Havlem Duchkovým z Lysé opsán v úplnosti, zejména zde schází datovací formule a podpis veřejného notáře Šimona z Prahy. Pokud byla listina z let [1405, 1406 nebo 1408] identifikována, pak byla mylně připisována oficiálovi a generálnímu vikáři litomyšlského biskupství a proboštovi kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Lanškrouně Jindřichovi, který ovšem nevystupuje jako její vydavatel. Veřejný notář jej pouze při popisu právní události zaznamenává jako osobu, která na základě žádosti oltářníka po kontrole předložených listin dala příkaz k vyhotovení notářsky ověřeného opisu. Nikdo se také tuto listinu nepokusil časově zařadit. Listinu z 16. května [1405, 1406 nebo 1408] je třeba připočíst mezi listiny východočeských archivů z doby Václava IV.

³³ RBMV IX., č. 61, s. 81.

³⁴ RBMV IX., č. 70, s. 87.

³⁵ Do rejstříku RBMV IX., s. 133–226 by se navíc připojila hesla pro Dolní Věstonice na jižní Moravě a pro Mostkovice, ves u Prostějova. U hesla Polička by přibyl Mikuláš kantor. Dále by se do rejstříku začlenila hesla pro Víta, plebána z Dolních Věstonic, Jakuba, plebána z Mostkovic, Martina Swene z Litomyšle a Mikuláše, kantora z Poličky; všichni jsou uvedeni v listině z 16. května [1405, 1406 nebo 1408].

Přílohy

V edici jsou použity obvyklé symboly, tři šikmé čáry /// pro chybějící text v důsledku mechanického poškození psací látky, tečky ... pro nečitelná písmena v důsledku vybledlého textu (jedna tečka odpovídá jednomu předpokládanému grafému), hranaté závorky [] pro text doplněný editorem a hranaté závorky s třemi tečkami [...] pro chybějící text listiny vypuštěný písařem.

1.

16. červen 1402 Litomyšl.

Jan IV. Železný, litomyšlský biskup, eriguje oltář sv. Kříže s ročním úrokem deseti kop grošů z odkazu Jana řečeného Mladeč z Branné a potvrzuje k novému obročí jím vybraného klerika pražské diecéze Václava Hrušku z Březnice.

Transsumpt ve veřejném instrumentu Šimona z Prahy, bakaláře dekretů, veřejného notáře z autority císařské, písaře akt litomyšlské konzistoře, někdy z 16. května [1405, 1406 nebo 1408] sepsaný v Litomyšli,¹ SOA Hradec Králové – SOkA Svitavy, AM Litomyšl, inv. č. 34.

Reg. RBMV IX., č. 61, s. 81.

Lit. Sedláček, P. Listinný materiál ke vztahu Jana Železného a města Litomyšle. In SPPFMU, řada společenských věd (history and didactics of history), 2018, č. 1, roč. 32, s. 34–35.

Nos Iohannes, Dei et apostolice sedis gracia episcopus Luthomisslensis,² tenore presencium et per nostra scripta infrascripta ad noticiam deducimus universorum et singulorum, presencium et futurorum, quomodo bone memorie Iohannes dictus Mladecz, armiger de Branna³ Pragensis diocesis, protunc familiaris noster et curie nostre domesticus continuus, existens in serviciis ecclesie nostre predictae et nostris, cupiens sibi et suis predecessoribus ac parentibus de salubri remedio anime sue et suorum antecessorum providere, sanus mente, compos rationis dum adhuc in humanis ageret, testamentum suum nuncupatum sine scriptis fecit, condidit ordinavitque, dedit et deputavit pro confirmacioni dicti testamenti finali et ut sua voluntas et ultima dispositio suum sortiretur effectum, centum sexagenas grossorum denariorum Pragensium pro decem sexagenis grossorum census annui et perpetui pro altario per eum dotato et dotando, erecto vel erigendo et specialiter pro ereccione altaris in ecclesia cathedrali nostra Luthomisslensi; et ut omnia et singula in eodem testamento facta, expressa et enarrata ad finem debitum deducantur, nominavit, elegit ad dictum altare erigendum idoneum ac discretum Wenceslaum dictum Hruska de Brzyeznycz,⁴ clericum similiter Pragensis diocesis, de dicto altario et de censibus predictis instituendo et investiendo fore, super premissis omnibus et singulis executoribus per eum datis et nominatis et deputatis, videlicet nobilibus Petro et Przibcone, fratribus germanis de Tynecz⁵ alias de Chrustowicz,⁶ ac Henrico et Iohanne, fratribus germanis de Chlum.⁷ Nos igitur volentes, sicut debemus et tenemur, de iure procedere ad execucionem effectualem dicti testatoris et ut voluntas impleatur in totum, ex debito officii nostri et auctoritate ordinaria et de consensu et assensu ac connivencia nostrorum coexecutorum tamquam ordinarius loci huiusmodi donacionis et dotacionis premissorum dictamque dotacionem, donacionem ratam et gratam habentes, dictum altare in ecclesia nostra Luthomisslensi predicta ereximus et erigi procuravimus in tytulum beneficii ecclesiastici sub vocabulo sancte

Crucis crucifixi Domini nostri Salvatoris, censusque supradictos eidem altario et ipsi Wenceslao Hruszcze anneximus, incorporavimus, invisceravimus, univimus et adiunximus. Ita ac taliter, quod deinceps et in antea dicti census debeant et teneantur esse iuris ecclesiastici premissisque omnibus aliis et singulis, cum fuisset rogati, moniti et requisiti, sepe et sepius per prefatum Wenceslaum Hruszkam ///em executionem procederemus et prout ad nostrum spectat officium ordinarium ipsi Wenceslao Hruszcze de dicto altario per nos erecto ac censibus ad dictum altare spectantibus et pertinentibus providendo, confirmando eundem in et ad dictum altare servatis, servandis et premissis premittendis, investivimus et ins[titui]mus presentibusque nostris litteris patentibus confirmamus, investimus et instituimus curam et administrationem tam in spiritualibus quam in temporalibus plenam et liberam ac auctoritatem omnimodam sibi dando et reservando. In quorum omnium et singulorum testimonium premissorum sigillum nostrum ac sigillum vicariatus curie nostre prescripte in fidem et robur iussimus appendi. Datum Luthomissl anno Domini millesimo quadragesimo secundo, die decima sexta mensis Iunii.

- 1) Viz níže č. 3. – *VRBMV IX.*, č. 61, s. 81 se nesprávně píše o listině z 27. listopadu 1417.
- 2) *Litomyšl, město ve východních Čechách.*
- 3) *Horní Branná, ves u Jilemnice a Vrchlabí.*
- 4) *Březnice, hrad a městys u Příbrami.*
- 5) *Hrochův Týnec, tvrz a ves u Chrudimi. Sedláček, A. Místopisný slovník historický Království českého, Praha : Argo, 1998, s. 912.*
- 6) *Chroustovice, městečko u Vysokého Mýta. Sedláček, A. Místopisný slovník, s. 337.*
- 7) *Chlum, různé lokality.*

2.

18. duben 1405 Litomyšl.

Jan IV. Železný, litomyšlský biskup, a Petr a Přibík, bratři z Týnce jinak z Chroustovic, dávají na vědomí, že Jan řečený Mladeč z Branné ve svém testamentu z roku 1397 za stanovených podmínek odkázal k oltáři sv. Kříže v litomyšlském katedrálním kostele pro oltářníka Václava řečeného Hruška z Březnice sto kop pražských grošů, za které byl zakoupen příjem ve výši deseti kop pražských grošů na poddanských statcích Petra a Přibíka, a že roku 1402 byl uvedený příjem biskupem Janem IV. Železným vtělen do obročí a potvrzen Václavovi řečenému Hruška, a dále že se patroni oltářního obročí dohodli na primárním hlase biskupa litomyšlského, sekundárním hlase Jindřicha a Jana, sirotků po Václavovi Lacembokovi řečeném z Chlumu, a terciálním hlase Petra a Přibíka z Týnce jinak z Chroustovic při jejich rozhodování.

Transsumpt ve veřejném instrumentu Šimona z Prahy, bakaláře dekretů, veřejného notáře z autority císařské, písaře akt litomyšlské konzistoře, z 16. května [1405, 1406 nebo 1408] sepsaný v Litomyšli,¹ SOA Hradec Králové – SOkA Svitavy, AM Litomyšl, inv. č. 34. Reg. RBMV IX., č. 70, s. 87–88.

Lit. Sedláček, P. Listinný materiál, s. 34.

Iohannes, Dei et apostolice sedis gracia episcopus Luthomisslensis,² Petrus et Przibko, fratres germani de Tynecz³ alias de Chrustowicz,⁴ recognovimus palam, publice et notorie,

sponte et benivole, vive vocis oraculo omnes et similiter in solidum, qualiter famosus Iohannes dictus Mladecz de Branna⁵ armiger de anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo septimo volens remedio anime sue providere, licet infirmus corpore, sanus tamen mente et compos rationis existens, testamentum suum seu ultimam volumptatem condens meliori modo, via et iure, quibus melius et efficacius fieri patet et debet, centum sexagenas grossorum denariorum Pragensium legavit, donavit et assignavit in parata pecunia, supplicans attente et diligenter commissariis suis seu executoribus huiusmodi testamenti, primo videlicet reverendo in Christo patri et domino, domino Iohanni, episcopo Luthomisslensi, postremo validis et famosis viris Petro et Przibkonem fratribus uterinis de Tynecz alias de Chrustowicz, amicis suis, ut ipsi ob Dei intuitum et dicti Iohannis Mladecz ac predecessorum suorum fructum salutarem pro dictis centum sexagenas grossorum emerent et compararent decem sexagenas grossorum census annui et perpetui pro altaria ex nomine Wenceslao Hruska de Brzieznycz⁶ diocesis Pragensis ad altare in ecclesia Luthomisslensis, ubi idem Iohannes Mladecz sepulturam ibidem elegit confirmando. Quas centum sexagenas grossorum predictas de manibus domini Iohannis, episcopi Luthomisslensis, predicti Petrus et Przibek, fratres uterini de Tynecz, in pecunia numerata parata receperunt et pro eisdem centum sexagenas decem sexagenas grossorum denariorum Pragensium annui census et perpetui dicte Wenceslao Hruscze et deinceps omnibus secuturis altaristis in bonis suis propriis, videlicet in villa Tynecz in domibus et agris et aliis bonis censitarum suorum ibidem degenencium, eidem assignaverint, prout sequitur isto modo: laycus dictus Cossorzyn quatuordecim grossos pro uno termino, videlicet sancti Georgii et totidem pro termino sancti Galli; Paulus octo grossos pro termino sancti Georgii et totidem pro termino sancti Galli; Iohannes Chrzapek triginta grossos minus uno grosso pro termino sancti Georgii et totidem pro termino sancti Galli; Waczal triginta octo grossos pro termino sancti Georgii, totidem pro termino sancti Galli; Gallus molendinator quadraginta octo grossos pro uno termino et pro reliquo totidem; Georgius sartor decem et sex grossos pro termino sancti Georgii et totidem pro reliquo; Aichoss quadraginta duos grossos pro uno termino sancti Georgii, totidem pro termino sancti Galli; Gallus quadraginta duos grossos pro uno termino, totidem pro reliquo; Thomas viginti sex grossos pro uno termino, totidem pro reliquo; Conyko octo grossos pro uno termino sancti Georgii et totidem pro termino sancti Galli; Zdeniko quatuordecim grossos pro uno termino et totidem pro secundo; magister iuvenis tres grossos pro uno termino et pro alio totidem; Maczowa sex grossos pro uno termino et pro alio totidem; Blahutek sex grossos pro uno termino et pro alio totidem, modo et forma supradictis, semper terminum unum refferendo ad festum sancti Georgii et alium ad festum sancti Galli. De quibus hominibus, areis, domibus, agris, ortis predicti Petrus et Przibko, fratres germani de Tynecz, et de futuris eorum successoribus dicto Wenceslao Hruscze et suis successoribus realiter et cum effectu, penitus et in toto condescenderunt, nichil eis iuris et proprietatis reservantes in eisdem, berna tamen seu generali regali steura recepta et tribus culpis maioribus, videlicet stupro violento virginum, homicidio et incendio, quas emendas a transgressoribus extortas dicti commissarii et eorum successores in utilitates proprias convertent aut distribuent, prout eis videbitur expedire, dictosque censuales altaris predicti iudex ville, qui pro tempore fuerit ordinatus per dictos fratres germanos aut eorum successores, iudicabit et emendas omnes prioribus exclusis pro quibuscumque culpis de eisdem censualibus obvenientis ad ornamenta altaris de consilio commissariorum testamenti convertendas. Quod si in hominibus supradictis censualibus

supradictus altaria, qui pro tempore fuerit, census supradictus non posset exigere et conquire ex ratione cuiuscumque impedimenti, extunc dictus altaria, qui pro tempore fuerit, in aliis bonis dictorum Petri et Przibkonis, villis et possessionibus ubicumque consistentibus, habitis et habendis habebit auctoritatem et plenum posse, ad quod faciendum se dicti Petrus et Przibko benivole submiserunt seque et suos futuros heredes obligaverunt, ut dictos census possit exigere eciam per censuram ecclesiasticam. Eciam predicti fratres Petrus et Przibko de Tynecz talem adiecerunt condicionem, ut si ipsi infra spacium sex annorum a die date presencium computandorum potuerint et valebunt dicto Wenceslao Hruszcze et altari suo atque futuris successoribus suis altariis in aliis bonis certis et liberis pro centum sexagenis grossorum Pragensium certum censum emere et comparare, tunc dictum altariam potuerint ad alia bona transferre et se de supradictis hominibus censuilibus in Tynecz intrmittere et equivalenciam translacionis predictae abbas in Podlaczic,⁷ qui pro tempore fuerit, et nobilis Sdeslaus de Sternberg⁸ alias de Zagieczicz,⁹ vel qui ibidem in Zagieczicz fuerit, pro tempore debebunt discutere et diiudicare, et eorum pronunciacioni partes utreque parere promiserunt, condiciones autem infrascriptis altariis altaris predicti debent adimplere. Primo, quod altaria dicti altaris per se vel alium ydoneum presbyterum onera infrascripta tenebitur adimplere et quod sit in maioribus ordinibus constitutus. Alias si clericus ad predictum altare fuerit presentatus et infra unum annum a presentacioni sua non ordinatus, nisi alia legitima obstarent inpedimenta, videlicet quod temporibus ordinacionum ordines clericorum non celebrarentur, extunc careat altari ipso facto. Item una septimana altaria dicti altaris tenebitur tres missas officiare, die dominice missam, que sibi placuerit, feria secunda semper requiem, feria sexta vel alia die de sancte Cruce, secunda septimana quatuor missas tenebitur explere, die dominico ad placitum [?], quam vult, feria secunda requiem pro fidelibus defunctis et specialiter pro fundatore, feria sexta de sancta Cruce, sabbato de beata Virgine, et sic semper et absque alternatione per totum annum et annis singulis perpetuis temporibus prima septimana tres missas et sequenti quatuor. Item prefatas missas sub puritate sue consciencie, si possit, per se teneat, si non propter aliquas causas occurrentes, tunc per alium bonum et honestum presbyterum, cum quo concordet, sicut poterit, de dictis missis tenendis. Quod si per se vel alium non teneret missas prefatas, extunc pro qualibet missa neglecta predictus altaria tenebitur unum grossum pro pauperibus dare et erogare secundum ordinacionem et disposicionem patronorum predictorum. Item singulis quatuor temporibus in die ferie sexte altaria dicti altaris quatuor missas coadiunctis sibi tribus presbyteris pro fundatore dicti altaris tenebitur officiare et cuilibet eorum assignare unum grossum pro memoria fundatoris et fidelium animarum. Item dictus altaria, qui nunc est aut pro tempore fuerit, cum custode ecclesie Luthomislensis pro vino et hostiis concordet et eciam luminaribus, que tenetur per se procurare aut acquirere, prout potuerit. Item altaria predicti altaris solempnioribus festivitatibus et dominicis diebus processionibus tenebitur interesse et eciam vesperis. Patroni autem qui predicti altaris unanimiter et concorditer consenserunt in hunc modum, ut primam vocem in conferendo seu presentando reverendus in Christo pater et dominus, dominus Iohannes, episcopus Luthomislensis, et sui successores legitimi habeant, secundam vocem Henricus et Iohannes, orphani Wenceslay Laczenbok¹⁰ dicti de Chlum,¹¹ terciam vocem Petrus et Przibko, fratres de Tynecz, et eorum futuri heredes et successores. Et si duas voces contingerit in presentando dissentire, ad cuius partis vocem dominus episcopus Luthomislensis, qui fuerit pro tempore, accesserit, illarum vocum presentacio maneat rata atque

firma. Et hiis omnibus, ut est premissum, rite pertractatis, predicti fratres Petrus et Przbko de Tynecz assignatis censibus prefato Wenceslao Hruszcze prenarratarum decem sexagenarum grossorum in bonis hominum suorum censualium supradictorum, humiliter supplicaverunt reverendo in Christo patri et domino, domino Iohanni, episcopo Luthomislensi, principali eorum commissario, ut dictos census taliter assignatos incorporaret, invisceraret et annecteret seu uniret dicto altari. Et prefatus reverendus pater dominus Iohannes, episcopus Luthomisslensis, ereccionem dicti altaris sancte Crucis et confirmationem in personam Wenceslay Hruszka, altariste altaris eiusdem, nuper, videlicet de anno nativitatis Domini millesimo quadringentesimo secundo, sexta feria proxima post festum sancti Viti, que fuit dies decima sexta mensis Iunii, per ipsum dominum episcopum factas et admissas approbando et ratificando, ratas, gratas atque firmas habendo, dictum censum decem sexagenarum grossorum denariorum Pragensium in hominibus superius descriptis et in futuris eorum successoribus prefato altario sancte Crucis sito in ecclesia cathedrali Luthomisslensi retro choram canonicorum, ubi idem Iohannes Mladecz est sepultus, exnunc prout extunc incorporavit et invisceravit ac spiritualibus censibus et proprietati adiunxit, ita et taliter, ut predicti census sint per amplius iuris ecclesiastici et per altaristam dicti altaris, qui pro tempore fuerit, quociens et quando optimum fuerit, per censuram ecclesiasticam possint et valeant exigi et exquiri, curam et administracionem eiusdem altaris sibi prenominato Wenceslao Hruszcze realiter committendo. In quorum omnium robur et testimonium sigilla ipsorum propria, videlicet reverendi patris domini Iohannis, episcopi Luthomisslensis, Petri et Przibconis, fratrum predictorum, nec non sigillum vicariatus officii curie episcopalis Luthomisslensis ad instanciam Wenceslaii Hruszcze, altariste memorati, de certa eorum sciencia presentibus sunt appensa. Datum Luthomisl anno Domini millesimo quadringentesimo quinto, sabbato sancto Pasche, die decima octava mensis Aprilis.

¹⁾ Viz níže č. 3. – *VRBMV IX.*, č. 70, s. 87 se nesprávně píše o listině z 27. listopadu 1417.

²⁾ *Litomyšl, město ve východních Čechách.*

³⁾ *Hrochův Týnec, tvrz a ves u Chrudimi.*

⁴⁾ *Chroustovice, městečko u Vysokého Mýta.*

⁵⁾ *Horní Branná, ves u Jilemnice a Vrchlabí.*

⁶⁾ *Březnice, hrad a městyse u Příbrami.*

⁷⁾ *Podlažice, kdysi ves a benediktinský klášter u Chrudimi (dnes součást města Chrast).*

⁸⁾ *Český Šternberk, hrad u Vlašimi.*

⁹⁾ *Zaječice, ves u Chrudimi.*

¹⁰⁾ *Lacembok, kdysi hrad u Ledče nad Sázavou. A. Sedláček, Místopisný slovník, s. 496.*

¹¹⁾ *Chlum, různé lokality.*

3.

16. května [1405, 1406 nebo 1408]¹⁾ Litomyšl.

Šimon z Prahy, [veřejný notář z autority císařské], pisař akt litomyšlské konzistoře na žádost Václava Hrušky z Březnice, klerika pražské diecéze, oltářníka oltáře sv. Kříže v litomyšlském katedrálním kostele, který se dostavil před Jindřicha, probošta kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Lanškrouně, oficiála a generálního vikáře litomyšlského biskupství, transsumuje do notářského instrumentu dvě listiny, totiž listinu Jana IV. Železného, litomyšlského biskupa, Petra a Přibíka, bratři z Týnce jinak z Chroustovic, vydanou

v Litomyšli dne 18. dubna 1405 a listinu Jana IV. Železného, litomyšlského biskupa, vydanou v Litomyšli dne 16. června 1402.

[Veřejný instrument Šimona z Prahy, bakaláře dekretů, veřejného notáře z autority císařské], písaře akt litomyšlské konzistoře.

Transsumpt v listině Šimona z Prahy, bakaláře dekretů, oficiála a generálního vikáře litomyšlského biskupství, který je současně notářským instrumentem Havla Duchkova z Lysé, klerika pražské diecéze, veřejného notáře z autority císařské, z 27. listopadu 1417 sepsaný v Litomyšli,² SOA Hradec Králové – SOkA Svitavy, AM Litomyšl, inv. č. 34.

[...] ³ Constitutus personaliter coram venerabili viro domino Henrico, preposito Lanskonensi ⁴ locumtenenti, officiali curie episcopalis Luthomisslensis ⁵ et vicario in spiritualibus generali, discretus Wenceslaus Hruska de Brzeznycz, ⁶ clericus Pragensis diocesis, altaris sancte Crucis siti in ecclesia cathedrali Luthomisslensi, duas patentes litteras in pergamento scriptas, maiorem videlicet fundacionis et dotacionis dicti altaris, quatuor sigillis pendentibus in pressulis pargameni. Primo magno rubeo cere albe rotunde impresso, in quo quidem sigillo ymago Beate Virginis filium suum, Dominum nostrum Iesum Christum, in manu sinistra gestantis stare sub figura tetragrona armata in angulis videbatur et ex utraque parte unus clipeus apparebat, in clipeo a dextris collocata crux eminens arma ecclesie Luthomisslensis representans, in clipeo autem a sinistris constituta una medietas aliam supereminebat, quem linea una geminas dividebat in partis, naturalia arma domini Iohannis, episcopi ecclesie Luthomisslensis, representans et eius littere circumferenciales textuales tales erant: S[igillum] Iohannis Dei gracia episcopi Luthomisslensis. In secundo sigillo de cera nigra albe cere impresso clipeus quidam apparebat divisus in quatuor partes, in prima anteriori figura semicirculi in modum lunaris, figura ad medium dilatata, superius cristata et similiter in parte contradictorie opposita, et alias duas partes similiter oppositas due late linee supereminentes utramque parte apparebant et littere circumferenciales tales erant textuales: S[igillum] Petri de Chrustowicz. ⁷ Item in tercio sigillo similiter de cera nigra cere albe impresso clipeus quidam apparebat, quem linee due per medium dividebant, una linea in capite eiusdem clipei preeminebat et ex utraque parte clipei a dextris et a sinistris litteratis [?] quedam littere textuales, que per oppressionem non poterant describi distincte, videbantur, littere vero circumferenciales textuales predicti sigilli erant tales, scilicet: S[igillum] Przbconis de Tynecz Mars. ⁸ In quarto vero sigillo oblongo, similiter de rubea cera albe cere impresso, in quo Virginis sancte Marie ymago sub ciboriis filium suum Dominum nostrum Iesum Christum in manu sinistra gestante, ex utraque parte ipsius ymaginis una parva ymago s. ie similiter sub ciboriis et subtus prima ymagine una tercia parva ymago geniculare videbatur, apparebat et litere circumferenciales textuales tales erant: S[igillum] vicariatus episcopatus Luthomisslensis, secundam vero minorem, videlicet ereccionis et confirmacionis, similiter duobus sigillis magnis munitam de cera rubea albe cere impressis, videlicet sigillo prefati domini Iohannis, episcopi Luthomisslensis, et vicariatus officii curie episcopalis Luthomisslensis, immediate descriptis, exhibuit, ostendit et produxit, petens easdem litteras propter eventus infortuitos et casus et specialiter racione deperdicionis earundem actis presentibus per me Symonem, notarium actorum consistorii Luthomisslensis, copiarum et transsumi ac per eundem dominum

Henricum, prepositum et vicarium in spiritualibus interponi, auctoritatem et decretum, ut deinceps ipsis scripturis tamquam litteris originalibus ubilibet tam iudiciis quam extra iudicium fides plena possit adhiberi. Et dominus Henricus, prepositus supradictus, eisdem litteris originalibus diligenter visis et consideratis ac eciam susceptis, easdem ad acta presencia inseri, inscribi, copiari et exemplari mandavit per me, notarium supradictum, et ipsius auctoritatem interposuit et mandatum. Quorum quidem litterarum tenores et primo dotacionis sequitur per hunc modum: ^aIohannes, Dei et apostolice sedis gracia episcopus Luthomisslensis, Petrus et Przibko, fratres germani de Tynecz alias de Chrustowicz (...xxx...) anno Domini millesimo quadringentesimo quinto, sabbato sancto Pasche, die decima octava mensis Aprilis.^a Item tenor secunde littere, scilicet ereccionis et confirmationis, sequitur per omnia et est talis: ^bNos Iohannes, Dei et apostolice sedis gracia episcopus Luthomisslensis (...xxx...) Datum Luthomissl anno Domini millesimo quadringentesimo secundo, die decima sexta mensis Iunii.^b Acta sunt hec die decima sexta mensis Maii anni supradicti in consistorio Luthomisslensi presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris dominis Vito, plebano in Wistonymcz,⁹ Iacobo, plebano in Mostkowicz,¹⁰ diocesis Olomucensis, Martino Swen[e] de Luthomissl¹¹ et Nicolao, cantore de Policzka,¹² procuratoribus causarum consistorii predicti et aliis pluribus circa premisa fidedignis.

[...] ¹³

^{a-a)} *Listina z 18. dubna 1405 vydaná v Litomyšli. Viz výše č. 2.*

^{b-b)} *Listina z 16. června 1402 vydaná v Litomyšli. Viz výše č. 1.*

¹⁾ *Bez vročení. – K 30. říjnu 1406 a 7. červnu 1407 je doložen oficiál Jan z Kolína; RBMV IV., č. 530, s. 222; RBMV VI., č. 152, s. 64. K 15. květnu 1409 působil jako oficiál litomyšlského biskupství Jan z Řepníků; RBMV IX., č. 87, s. 100–101. Jindřich je jako bývalý probošt připomenut 5. července 1409, naposledy je jako probošt zmíněn 13. července 1408; Kraft, P. – Mutlová, P. – Stehliková, D. Řeholní kanovníci sv. Augustina v Lanškrouně. Dějiny a diplomatář kláštera. Praha : Historický ústav, 2010, s. 245, č. 48, řádek 23a, 32a; s. 254, č. 49, řádek 30a. Tím je dáno vymezení vzniku listiny na roky 1405, 1406 nebo 1408.*

²⁾ *Viz níže č. 4.*

³⁾ *Chybí datovací formule obvyklá u notářských instrumentů.*

⁴⁾ *Lanškroun, město ve východních Čechách.*

⁵⁾ *Litomyšl, město ve východních Čechách.*

⁶⁾ *Březnice, městys u Příbrami.*

⁷⁾ *Chroustovice, městečko u Chrudimi.*

⁸⁾ *Hrochův Týnec, ves u Chrudimi.*

⁹⁾ *Dolní Věstonice, ves na jižní Moravě.*

¹⁰⁾ *Mostkovice, ves u Prostějova ve střední Moravě.*

¹¹⁾ *Srov. RBMV VII., č. 290, s. 159; Nuhlíček, J. Veřejní notáři v českých městech, zvláště v městech pražských až do husitské revoluce, Praha : Notářská komora České republiky, Scriptorium, 2011, s. 257, č. 791 a 792.*

¹²⁾ *Polička, město ve východních Čechách.*

¹³⁾ *Chybí jméno a podpis notáře.*

4.

27. listopad 1417 Litomyšl.

Šimon z Prahy, bakalář dekretů, generální vikář in spiritualibus a oficiál litomyšlského biskupství, na žádost Václava Hrušky z Březnice, plebána ve farním kostele v Dřevčicích v pražské diecézi a oltářníka oltáře sv. Kříže v litomyšlském katedrálním kostele, nařizuje transsumovat veřejný instrument, který jako veřejný notář a písař akt litomyšlské konzistoře sepsal v Litomyšli dne 16. května někdy v letech 1405, 1406 nebo 1408.

Veřejný instrument Havla Duchkova z Lysé, klerika pražské diecéze, veřejného notáře z autority císařské.

Přivěšena kulatá pečeť litomyšlského oficialátu z přírodního vosku (setřelá).

Orig. perg. lat., SOA Hradec Králové – SOkA Svitavy, AM Litomyšl, inv. č. 34.

Reg. RBMV IX., č. 122, s. 127–128.

Lit.: Sedláček, P. Listinný materiál, s. 29–30, 33, 36–38.

In nomine Domini amen. Nos Symon de Praga, baccalareus in decretis, vicarius in spiritualibus et officialis curie episcopalis Luthmisslensis¹ generalis, presenti transumpto sive instrumento publico notum facimus universis, quod constitutus coram nobis personaliter honorabilis dominus Wenceslaus dictus Hruska, plebanus ecclesie parochialis in Drzyewczicz² Pragensis diocesis et altaris sancte Crucis in ecclesia cathedrali Luthomisslensi, quasdam scripturas in actis nostris contentas exhibuit nobis et ostendit ac de verbo ad verbum legi mandavit, petens cum instancia debita easdem^a scripturas per nos sibi sub manu publica per Gallum Landa, notarium publicum infrascriptum, autentice transsumi et copiarum cum decreti auctoritatis nostre ordinarie interposicione fore dandas decerni. Nos itaque Symon, vicarius et officialis prefatus, attentis et consideratis petitionibus huiusmodi fore iustis et consonis rationi, easdem scripturas in actis nostris contentas per eundem Gallum Landa, [notarium] publicum infrascriptum, copiarum, transcribi et transsumi et in formam publicam redigi instrumenti, nil addendo vel minuendo, quod sensum mutaret in aliquo aut variaret intellectum, mandavimus, volentes et tenore presentium decernentes, quod huiusmodi transumpto sive extracto ipsius publico veluti ipsius scripturis originalibus in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhibeatur plena fides. Quibus omnibus et singulis auctoritatem nostram ordinariam interposuimus et presentis scripti patrocinio interponimus pariter et decretum. Quarum quidem scripturarum tenores secuntur de verbo ad verbum in hec verba: ^bConstitutus personaliter coram venerabili viro domino Henrico, preposito Lanscronensi (...xxx...) procuratoribus causarum consistorii predicti et aliis pluribus circa premisa fidedignis. ^bActa sunt hec anno Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, indiccione decima, die vicesima septima mensis Novembris in consistorio curie episcopalis Luthomisslensis, hora terciarum vel quasi, apostolica sede vacante et sacro concilio Constanciensi durante, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Laurencio, plebano de Hombicz,³ Buzkone, plebano de Radhoszcz,⁴ Nicolao dicto Cantor, procuratore consistorii Luthomisslensis generali, et Iohanne dicto Missur bidello testibus circa premissa fide dignis, ad hoc vocatis et rogatis.

Et ego Gallus Duchconis de Lyssa,⁵ clericus Pragensis diocesis, imperiali auctoritate notarius publicus, quia predictis exhibicioni, ostensioni, leccioni, petitioni ac decreto

aliisque omnibus et singulis suprascriptis dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur una cum prenominate patris interfui testibus, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audi- vi, aliisque arduis prepeditis negociis per alium fidelem fideliter scribi, procuravi, hic me manu propria subscribens publicavi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine, una cum appensione sigilli officialatus memorati domini officialis de mandato et scitu ipsius speciali, meis solitis et consuetis consignavi in fidem et testimonium omnium premissorum.

a) *Opakuje se dvakrát za sebou.*

b-b) *Notářský instrument z 16. května [1405, 1406 nebo 1408]. Viz výše č. 3.*

1) *Litomyšl, město ve východních Čechách.*

2) *Dřevčice, ves u Brandýsa nad Labem-Staré Boleslavi.*

3) *Honbice, ves u Chrudimi.*

4) *Radhošť, ves u Vysokého Mýta.*

5) *Lysá, později Víska, ves, dnes část vsi Horní Újezd u Litomyšle, nebo Lysá nad Labem, město u Nymburka, anebo Stará Lysá, ves u Lysé nad Labem.*